

عوامل حفاظت کننده جوانان در درگیری با روابط جنسی قبل از ازدواج: یک مطالعه کیفی

عفت السادات مرقاتی خویی^۱، فریبا طالقانی^۲، مهناز نوروزی^۳، ماه گل توکلی^۴، علی غلامی^۵

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: جوانان به عنوان یکی از گروه‌های آسیب‌پذیر از نظر درگیری در روابط جنسی قبل از ازدواج در نظر گرفته می‌شوند. بر این اساس، پژوهش حاضر باهدف تبیین عوامل حفاظت کننده جوانان در درگیری در روابط جنسی قبل از ازدواج انجام شد.

روش: این مطالعه کیفی بر روی ۳۰ نفر از جوانان و نیز ۱۷ نفر مشارکت‌کننده دیگر (به غیر از جوانان) ساکن در شهر اصفهان در سال ۱۳۹۲ انجام شد. داده‌های پژوهش از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته جمع‌آوری گردید و با رویکرد کیفی تحلیل محتوای قراردادی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: از تحلیل داده‌ها، دو درون‌مایه «برخوردااری از شخصیت محکم و مطمئن» و «پایبندی به اصول و اعتقادات مذهبی» استخراج شد.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج، برخوردااری از شخصیت سالم و نیز پیروی از اعتقادات مذهبی باعث حفاظت جوانان در درگیری در روابط جنسی قبل از ازدواج می‌گردد. نتایج این مطالعه می‌تواند مقدمه‌ای برای حرکت به سوی مداخلاتی جهت نهادینه کردن ارزش‌های دینی و پرورش شخصیتی سالم در جوانان بوده و به ارتقای سلامت جنسی آنان کمک نماید.

کلیدواژه‌ها: عوامل حفاظت کننده، رفتار جنسی، جوانان، تحقیق کیفی، ایران

ارجاع: مرقاتی خویی عفت السادات، طالقانی فریبا، نوروزی مهناز، توکلی ماه گل، غلامی علی. عوامل حفاظت کننده جوانان در درگیری با روابط جنسی قبل از ازدواج: یک مطالعه کیفی. مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت ۱۳۹۸؛ ۸(۳): ۲۸۰-۲۸۹.

تاریخ چاپ: ۹۸/۹/۳۰

تاریخ پذیرش: ۹۶/۶/۲۶

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۱/۲۳

- ۱- دانشیار، مرکز ملی مطالعات اعتیاد ایران، مؤسسه کاهش رفتارهای پرخطر، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
- ۲- استاد، گروه پرستاری سلامت بزرگسالان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
- ۳- استادیار، گروه مامایی و بهداشت باروری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
- ۴- استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
- ۵- دانشیار، گروه معارف اسلامی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

Email: noroozi@nm.mui.ac.ir

نویسنده مسئول: مهناز نوروزی

مقدمه

در سال‌های اخیر رفتارهای جنسی جوانان به دلیل پیامدهای ناگوار متعدد و غیرقابل جبران از قبیل ابتلا به HIV/AIDS، عفونت‌های منتقل شونده از راه تماس جنسی Sexually Transmitted Infections (STIs) و بارداری ناخواسته بیش از پیش مورد تأکید قرار گرفته؛ و در حال حاضر به مسئله‌ای چالش انگیز در سطح جهان تبدیل شده است (۱،۲).

اکنون در سرتاسر دنیا، پسران و دختران در سنین پایین‌تری به بلوغ می‌رسند، دیرتر ازدواج کرده و به میزان بیشتری به اعمال جنسی قبل از ازدواج مبادرت می‌کنند. طی چندین دهه گذشته، تعداد قابل توجهی از نوجوانان و جوانان در اغلب کشورهای غربی، روابط جنسی قبل از ازدواج را تجربه کرده‌اند. طبق بررسی‌ها، شیوع HIV و مرگ و میر مرتبط با آن در نوجوانان و جوانان در حال افزایش است، به‌طوری که AIDS دومین علت مهم مرگ در میان نوجوانان در دنیا محسوب می‌گردد (۳).

طی مطالعات مختلف در دنیا چنین مشخص گردیده است که رفتارهای جنسی جوانان از عوامل مختلف روانی-اجتماعی مانند خانواده، رسانه‌های ارتباط جمعی، مصرف الکل و دارو و نیز دوستان و گروه همسالان تأثیر می‌پذیرد، به عبارت دیگر این عوامل می‌توانند بر درگیری یا عدم درگیری جوانان در روابط جنسی قبل از ازدواج اثر گذاشته و باعث گردند تا آن‌ها در رفتارهای حفاظتی سلامتی خود قدرتمند یا منفعل عمل نمایند (۴-۷).

در این راستا کارایی، اثربخشی و موفقیت در حوزه پیشگیری از درگیری جوانان در روابط جنسی قبل از ازدواج به برنامه‌ها و پیش نیازهایی احتیاج دارد؛ که یکی از اصلی‌ترین آن‌ها شناسایی عوامل حفاظت کننده در این زمینه می‌باشد.

Rojas و همکاران با بررسی تعیین کننده‌های اجتماعی-فرهنگی رفتارهای مخاطره آمیز جنسی، اشتغالات و درگیری‌های مذهبی را از جمله عوامل با اثرات منفی بر درگیری در روابط جنسی زودهنگام و سایر رفتارهای مخاطره آمیز جنسی گزارش کردند (۸).

ایران از جمله جوامعی است که در آن محدودیت و ممنوعیت

ارتباطات جنسی قبل از ازدواج پذیرفته شده و اعمال می‌گردد؛ اما علی‌رغم این ممنوعیت، به نظر می‌رسد در فرآیند نوسازی و شرایط در حال گذار جامعه، جوانان ایرانی نیز همانند جوانان دیگر جوامع، در معرض شروع تجارب جنسی و درگیری در روابط جنسی می‌باشند. شواهدی وجود دارد که در طی چند سال گذشته رفتارهای مخاطره آمیز جنسی در میان قشر جوان کشور نیز مشاهده می‌گردد. همچنین مدارک به دست آمده بیانگر این بود که در سال‌های اخیر، روابط جنسی در گسترش HIV نقش فزاینده‌ای داشته است (۹).

در ایران در تعدادی از مطالعات با استفاده از روش‌های تحقیق کمی، به بررسی مشکلات رفتاری و خطرپذیری نوجوانان و جوانان پرداخته شد (۱۰،۱۱)؛ اما به نظر می‌رسد که تاکنون تلاش وافر در خصوص درک عمیق و جامع از عوامل حفاظت کننده جوانان؛ و درگیری در روابط جنسی قبل از ازدواج و در قالب پژوهش کیفی صورت نگرفته است. با در نظر گرفتن اولویت بالای، توجه به مسئله سلامت جنسی و باروری جوانان و پیشگیری و کنترل روابط جنسی قبل از ازدواج؛ و به دنبال آن مهار رفتارهای مخاطره آمیز جنسی و عواقب ناشی از آن، این پژوهش باهدف تبیین عوامل حفاظت کننده جوانان در درگیری در روابط جنسی قبل از ازدواج انجام گردید.

روش

این پژوهش با رویکرد تحلیل محتوای کیفی انجام گرفت. در این پژوهش، جوانان مشارکت کننده ۳۰ نفر دختر و پسر مجرد رده سنی ۱۸-۲۴ سال ساکن در شهر اصفهان بودند؛ که فعالیت‌های جنسی خود را (اعم از دخولی و غیر دخولی) آغاز کرده و داوطلب شرکت در پژوهش بودند. دسترسی به جوانان از طریق دانشگاه‌ها، پارک‌ها و باشگاه‌های ورزشی سطح شهر به دلیل تجمع آنان در این مکان‌ها صورت گرفت. انتخاب این مشارکت کنندگان با روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف شروع شد و با استفاده از تکنیک گلوله برفی ادامه پیدا کرد. برای ایجاد تنوع در نمونه‌ها، ترتیبی اتخاذ گردید تا مشارکت کنندگان از سنین مختلف بین ۱۸ تا ۲۴ سال انتخاب شوند. همچنین برای دسترسی به مشارکت کنندگان با

وضعیت‌های مختلف اقتصادی-اجتماعی (برای افزایش هر چه بیشتر غنای داده‌ها)، از پارک‌ها و باشگاه‌های ورزشی که در نقاط مختلف شهر قرار داشتند، استفاده شد.

به منظور دستیابی به اطلاعات وسیع‌تر و عمیق‌تر در مورد موضوع مورد مطالعه، ۱۷ مشارکت‌کننده دیگر شامل والدین، معلمان و مشاوران مدرسه، روانشناسان بالینی، مشاوران خانواده، کارکنان شاغل در خوابگاه دانشگاه‌ها و ارائه دهندگان خدمات بهداشتی - درمانی (پرستار، ماما، پزشک عمومی و متخصص زنان و زایمان) بر اساس نمونه‌گیری نظری وارد مطالعه شدند. انتخاب این مشارکت‌کنندگان با روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف شروع شد و در ادامه به شکل نمونه‌گیری با حداکثر تنوع (از سطوح مختلف تحصیلی، از هر دو جنس و در موقعیت‌های شغلی متفاوت) ادامه یافت.

برای جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه‌هایی به صورت فردی و نیمه ساختاریافته انجام گرفت. مدت مصاحبه‌ها از ۴۵ تا ۱۳۵ دقیقه بود و تا رسیدن به غنای لازم و اشباع اطلاعاتی ادامه یافت. کلیه مصاحبه‌ها در مکانی مورد توافق با مشارکت‌کنندگان از جمله پارک‌ها، مراکز ارائه خدمات بهداشتی-درمانی و یا در محل کار مشارکت‌کنندگان انجام گرفت. متن مصاحبه‌های ضبط شده بر روی نوار صوتی، در اسرع وقت کلمه به کلمه نسخه برداری شد و با استفاده از روش آنالیز محتوای کیفی قراردادی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

آنالیز محتوای کیفی، تفسیر ذهنی محتوای داده‌های متنی از طریق فرآیند سیستماتیک کدگذاری و یافتن درون‌مایه‌ها یا الگوها است (۱۲، ۱۳). در این رابطه، متن مصاحبه‌ها برای به دست آوردن دریافتی کلی از آن‌ها چندین بار بازخوانی شد تا درکی کامل درباره آن‌ها به دست آید؛ سپس متن به واحدهای معنایی تقسیم و واحدهای معنایی خلاصه شده و تحت عنوان کد، نام‌گذاری شد. پس از شکل‌گیری کدها به شیوه استقرایی کدهای مشابه در هم ادغام گردیده و آن‌هایی که مفهوم مشابهی داشتند در یک دسته قرار گرفتند و تشکیل طبقه را دادند. پس از آن با مقایسه طبقات با یکدیگر، محقق دسته‌هایی را که از نظر مفهومی با یکدیگر مرتبط بودند، در یک دسته قرار داد و به این ترتیب، درون‌مایه‌ها تشکیل شدند.

برای اطمینان از مقبولیت یافته‌ها زمان کافی جهت جمع‌آوری داده‌ها در نظر گرفته شد. علاوه بر این از طریق برقراری ارتباط دوستانه و صمیمی با مشارکت‌کنندگان، اعتمادسازی در طول جمع‌آوری داده‌ها انجام گرفت. برای درک درست و عمیق از روایات مشارکت‌کنندگان داده‌ها حداقل سه بار در موقعیت‌های متفاوت بازخوانی شد؛ و به این ترتیب درگیری عمیق و مستمر ذهنی، افزایش وسعت و عمق داده‌ها را امکان پذیر نمود. برای تأیید اعتبار محتواهای به دست آمده، در جلساتی دیگر، مصاحبه‌های کدبندی شده با ۵ نفر از مشارکت‌کنندگان در میان گذاشته شد و نظرات نهایی ایشان جمع بندی گردید؛ تا بدین ترتیب بازنگری توسط شرکت‌کنندگان محقق گردد. قابلیت تأیید داده‌ها از طریق بازنگری توسط ۳ نفر از اساتید دانشگاه شامل متخصص رفتارشناسی جنسی، دکترای تخصصی پرستاری و دکترای تخصصی روانشناسی بالینی که با روش تحقیق کیفی و تجزیه و تحلیل داده‌ها آشنایی داشتند، تأیید گردید. قابلیت انتقال پذیری داده‌ها از طریق بازنگری یافته‌ها توسط ۲ نفر پسر و ۲ نفر دختر که خصوصياتی مشابه مشارکت‌کنندگان در پژوهش را داشتند، ولی در فرآیند تحقیق حضور نداشتند، به لحاظ تناسب یافته‌ها و قضاوت آن‌ها در مورد وجود تشابه بین نتایج پژوهش و تجارب خود، حاصل شد. برای دستیابی به قابلیت اعتماد از نظارت خارجی استفاده گردید و بررسی داده‌ها توسط پژوهشگر خبره‌ای که ارتباطی با پژوهش نداشته و به منزله یک ناظر خارجی بود، انجام شد.

لازم به ذکر است قبل از شروع مصاحبه‌ها، مشارکت‌کنندگان از اهداف مطالعه آگاه شده و با آگاهی و رضایت کامل در مطالعه شرکت کردند. از آن‌ها برای شرکت در مطالعه و استفاده از دستگاه ضبط صدا، اجازه شفاهی و کتبی گرفته شد و این اطمینان به آنان داده شد که اطلاعات به دست آمده فقط در جهت اهداف مطالعه مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین، به شرکت‌کنندگان اعلام شد در هر مرحله از مطالعه می‌توانند انصراف خود را اعلام نموده و نیز مشخصات آن‌ها در طول مطالعه و بعد از آن به صورت محرمانه حفظ می‌گردد.

یافته‌ها

جداول ۱ و ۲ آورده شد.

مشخصات جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش در

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی جوانان مشارکت‌کننده

شماره مشارکت‌کننده	جنس	سن (سال)	میزان تحصیلات
۱	دختر	۲۱	دانشجو
۲	دختر	۲۱	دانشجو
۳	پسر	۱۹	دیپلم
۴	دختر	۲۰	دانشجو
۵	دختر	۲۱	دانشجو
۶	پسر	۲۴	دیپلم
۷	پسر	۲۱	دیپلم
۸	دختر	۲۲	دانشجو
۹	دختر	۲۳	دانشجو
۱۰	پسر	۲۴	دانشجو
۱۱	دختر	۱۸	لیسانس
۱۲	دختر	۲۴	دانشجو
۱۳	دختر	۲۳	دانشجو
۱۴	پسر	۲۱	دانشجو
۱۵	پسر	۲۱	دانشجو
۱۶	پسر	۲۳	دانشجو
۱۷	دختر	۲۰	دانشجو
۱۸	دختر	۱۹	دانشجو
۱۹	پسر	۱۸	دانشجو
۲۰	پسر	۲۲	دانشجو
۲۱	دختر	۲۰	دانشجو
۲۲	دختر	۲۱	دیپلم
۲۳	پسر	۲۲	دانشجو
۲۴	دختر	۲۴	دانشجو
۲۵	دختر	۲۲	دیپلم
۲۶	پسر	۱۹	دانشجو
۲۷	پسر	۲۳	لیسانس
۲۸	دختر	۱۸	دانشجو
۲۹	دختر	۱۹	دانشجو
۳۰	پسر	۲۰	دانشجو

جدول ۲. مشخصات جمعیت شناختی سایر مشارکت کنندگان

شماره مشارکت کننده	جنس	سن (سال)	وضعیت تأهل	شغل	میزان تحصیلات	سابقه کار (سال)
۱	زن	۴۴	متاهل	ماما	لیسانس	۲۲
۲	زن	۴۸	متاهل	روانشناس بالینی	فوق لیسانس	۱۹
۳	زن	۵۲	متاهل	پرستار	لیسانس	۲۲
۴	زن	۴۶	متاهل	ماما	لیسانس	۲۴
۵	مرد	۲۷	متاهل	مشاور خانواده	فوق لیسانس	۳
۶	زن	۵۵	متاهل	متخصص زنان و مامایی	دکتری تخصصی	۲۸
۷	زن	۴۹	متاهل	متخصص زنان و مامایی	دکتری تخصصی	۲۲
۸	مرد	۴۵	متاهل	آزاد	دیپلم	۲۰
۹	مرد	۳۳	متاهل	مهندس مکانیک	لیسانس	۷
۱۰	زن	۴۸	متاهل	آزاد	دیپلم	۳۱
۱۱	زن	۳۶	متاهل	خانه دار	لیسانس	-
۱۲	زن	۳۳	متاهل	معلم	لیسانس	۸
۱۳	زن	۳۵	متاهل	مشاور خانواده	لیسانس	۱۰
۱۴	زن	۴۵	متاهل	کارمند	لیسانس	۲۳
۱۵	زن	۴۵	متاهل	کارمند	لیسانس	۸
۱۶	مرد	۵۳	متاهل	کارمند	فوق لیسانس	۲۷
۱۷	مرد	۵۰	متاهل	پزشک عمومی	دکتری عمومی	۲۰

پس از تجزیه و تحلیل داده ها ۲ درون مایه اصلی ۱- برخورداری از شخصیت محکم و مطمئن ۲- پایبندی به اصول و اعتقادات مذهبی استخراج شد.

برخورداري از شخصیت محکم و مطمئن
ارتقاء عزت نفس فرزندان و ایجاد مسئولیت اخلاقی از ویژگی های این درون مایه بود (جدول ۳).

جدول ۳. مثالی برای پردازش های فرایند آنالیز

واحد های معنایی	کدها	طبقات	درون مایه
«... من دیدم دخترهایی هستن که اینا شخصیت خانوادگی شون و اون دیدی که نسبت به خودشون داشتن، اصلاً بهشون اجازه نمیده که بخوان تو رابطه ها به سمت سکس و مسائل جنسی برن»	پرورش حس مسئولیت و خود ارزشی از طریق والدین	ایجاد مسئولیت اخلاقی	برخورداري از شخصیت محکم و مطمئن
«... مثلاً وقتی که بچه ها تو جمع هستن، (پدر و مادر) به جوری برخورد کنن که دل بچه شونو به دست بیارن»	برخورد و رفتار مناسب والدین با فرزندان	ارتقاء عزت نفس فرزندان	

الف- ارتقاء عزت نفس فرزندان

والدین را پرورش عزت نفس در فرزندان دانسته؛ و معتقد بودند که پرورش عزت نفس در کودکی می تواند پایه های محکم و قابل اعتمادی برای فرزندان در سال های بعدی

بر اساس روایات مشارکت کنندگان، شخصیت بزرگسالی در دوران کودکی شکل می گیرد. آنان یکی از وظایف مهم

این باور بودند که احساس مسئولیت اخلاقی در فرزندان با ایجاد احساس بزرگی، ارزشمندی، عزت و کرامت مانند سدی درونی مانع از درگیری آنان در روابط جنسی قبل از ازدواج می‌گردد. یکی از مادران مشارکت‌کننده چنین بیان کرد: «... پایبندی جوونا به اصول اخلاقی، برای اینکه نرن سراغ این جور رابطه‌ها خیلی مهمه!» (مشارکت‌کننده شماره ۳۲).

مشارکت‌کنندگان به نقش مهم والدین در ساخت و تکوین شخصیت فرزندان اشاره کرده و شکل‌گیری شخصیت اخلاقی سالم در خانواده را عامل مهمی در پیشگیری از مبادرت به روابط جنسی قبل از ازدواج دانستند. پسر ۲۴ ساله چنین گفت: «... کلاً شخصیتی که خانواده واسه فرزندش درست میکنه خیلی مهمه! مثلاً تو یه خانواده دختر را خیلی با شخصیت، با وقار، به بار میارن که هیچ موقع راضی نمیشه که خودشو مثلاً خوار به پسر بکنه، یا درگیر رابطه‌های جنسی نامشروع بکنه!». (مشارکت‌کننده شماره ۵).

پایبندی به اصول و اعتقادات مذهبی

گرایش به دین، دینداری و ایجاد خودکنترلی از ویژگی‌های این درون‌مایه بود (جدول ۴).

زندگی ایجاد کند؛ تا بتوانند در رویارویی با مشکلات مختلف از شیوه‌های مناسب و اصولی بهره‌مند شوند. مشارکت‌کنندگان، پرهیز والدین از رفتارهایی مانند اهانت، تحقیر، سرکوفت زدن، به کار بردن الفاظ طعنه‌آمیز و نیش‌دار، به رخ کشیدن ضعف‌ها و شکست‌ها و زیاده روی در تذکر و نصیحت را در پیشگیری از ایجاد احساس بی‌ارزشی، بی‌کفایتی؛ و در نتیجه پرورش شخصیتی سالم و به عبارت دیگر شخصیت بخشی به فرزند مثر ثمر دانستند. آنان تشویق، تحسین، حمایت از فرزند و دادن مسئولیت به وی را در تقویت حس عزت نفس و ایجاد احساس ارزشمندی مؤثر دانستند. دختر ۲۱ ساله چنین اظهار کرد:

«... پدر و مادر جوری برخورد کنن با بچه‌هاشون که نخوان فقط دستور بدن. بچه‌ها رو تو مشکلات خانواده راه بدن، بذارن بچه‌ام از اون مشکل خبر داشته باشه، بذارن بچه‌ام بدونه که اگر من چیکار بکنم این مشکل بدتر میشه ...». (مشارکت‌کننده شماره ۴).

ب- ایجاد مسئولیت اخلاقی

مشارکت‌کنندگان پایبندی به اصول اخلاقی و به عبارت دیگر، احساس مسئولیت اخلاقی را در ممانعت از مبادرت جوانان به روابط جنسی قبل از ازدواج دخیل دانستند؛ آن‌ها بر

جدول ۴. مثالی برای پردازش‌های فرایند آنالیز

واحد‌های معنایی	کدها	طبقات	درون‌مایه
«... وقتی (بچه) از همون بچگی مثلاً با باباش نماز میخونه، (بابا) دست پسرشو بگیره ببره مسجد و اینا، اینا کمتر دیگه سراغ دوستی و رابطه (با جنس مقابل) میرن»	ایجاد ایمان به ارزش‌های دینی و مذهبی از طریق والدین	گرایش به دین و دینداری	پایبندی به اصول و اعتقادات مذهبی
«... اگر (فرزندمون) واقعاً ایمان داشته باشه، نماز بخونه، روزه بگیره، واقعاً به خاطر خدا باشه، نه به خاطر اینکه مثلاً پدر و مادرش بگه، مسلماً بچمون هیچ موقع همچین تفکری براش بوجود نیاد که با رابطه (جنسی) بیاد لذت ببره»	پذیرش ارادی مبانی اعتقادی در خانواده	ایجاد خودکنترلی	

پایبندی به اصول و اعتقادات مذهبی و گرایش به دین و دینداری را در کاهش و کنترل گرایش جنسی مؤثر دانسته و آن را مانعی برای درگیر شدن جوانان در روابط جنسی قبل از ازدواج در نظر گرفتند. دختر ۲۱ ساله چنین اظهار کرد:

الف- گرایش به دین و دینداری

مشارکت‌کنندگان اعتقادات مذهبی را به‌عنوان یکی از عوامل بسیار مهم در تقویت قدرت کنترل گرایش انسان در زندگی مطرح نموده و اعتقادات و باورهای مذهبی را به‌عنوان عامل خدا ترسی، مبارزه با نفس و خویشتن‌داری مطرح کردند. آنان

«... جوانایی که خیلی به مسائل مذهبی شون اهمیت میدن، اینا معمولاً نمی رن سراغ سکس...» (مشارکت کننده شماره ۱۶).

ب- ایجاد خودکنترلی

مشارکت کنندگان بر اهمیت عملکرد خانواده در راستای ایجاد ایمان به ارزش‌های دینی و مذهبی به شکل انتخاب ارادی از دوران کودکی؛ و تداوم آن در سال‌های بعدی زندگی تأکید نموده؛ و پذیرش ارادی مبانی اعتقادی و ایجاد ایمان مذهبی را در ایجاد خودکنترلی و پیشگیری از درگیری جوانان در روابط جنسی قبل از ازدواج مؤثر دانستند. پسر ۲۴ ساله چنین گفت:

«... خانواده‌هایی که تو تربیت دینی فرزندشون کار کردن، بچه شون سالم میمونه و همچنین رابطه‌هایی رو بهش تن نمیده...» (مشارکت کننده شماره ۲۰).

به اعتقاد مشارکت کنندگان، تحمیل خواسته‌های والدین به فرزندان و الزام آنان به پیروی از ارزش‌های دینی و مذهبی در تعاملات با جنس مقابل، علاوه بر این که آنان را به تظاهر به رعایت مسائل مذهبی به ویژه در حضور والدین وادار می‌کند، با ایجاد دل زدگی و خستگی از چنین قیدوبندهایی، با افزایش درگیری آنان در دوستی‌های با جنس مقابل و روابط جنسی قبل از ازدواج همراه است. پسر ۲۲ ساله چنین گفت: «... بعضی خانواده‌ها عقاید خشک مذهبی زیادی دارن، خب اینا تأثیر میذاره دیگه، از پدر و مادرش زده میشه، خیلی راحت به این مسائل (روابط جنسی قبل از ازدواج) کشیده میشه» (مشارکت کننده شماره ۸).

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر که باهدف تبیین عوامل حفاظت کننده جوانان در درگیری در روابط جنسی قبل از ازدواج انجام گردید، نشان داد؛ که پرورش عزت نفس، ایجاد مسئولیت اخلاقی و شخصیتی سالم در فرزندان، زمینه را برای دوری آنان از رفتارهای جنسی زود هنگام فراهم می‌آورد. عزت نفس بالا (مثبت) که هسته سلامت شخصیت را تشکیل می‌دهد، عامل محافظت کننده مهمی در برابر رفتارهای پرخطر می‌باشد (۱۴)، به‌طوری که جوانان با سطوح بالایی از عزت

نفس، شروع روابط جنسی را به تأخیر می‌اندازند (۱۵). نتایج مطالعه‌ای نشان داد، نوجوانانی که از عزت نفس پایین‌تری برخوردارند، رابطه جنسی را زودتر شروع کرده و شرکای جنسی بیشتری دارند (۱۶).

همچنین Enejoh و همکاران با انجام مطالعه‌ای در نیجریه نشان دادند، احتمال شروع فعالیت‌های جنسی در نوجوانان با عزت نفس پایین ۱/۷ برابر بیشتر از نوجوانان با عزت نفس بالا می‌باشد (۱۷).

چنین به نظر می‌رسد که عزت نفس بالا و داشتن شخصیتی سالم با ایجاد مراقبتی درونی، باعث دوری جوانان از درگیر شدن در روابط جنسی قبل از ازدواج که رفتاری ناهنجار و غیر ارزشی در جامعه تلقی می‌گردد، می‌شود؛ بنابراین آموزش و ارتقاء آگاهی والدین درباره نحوه رفتار با فرزندان و چگونگی پرورش عزت نفس مثبت و ایجاد مسئولیت اخلاقی، می‌تواند کاهش درگیری در روابط جنسی قبل از ازدواج و در نتیجه حفاظت آنان از رفتارهای پرخطر جنسی را به همراه داشته باشد.

یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد، دینداری جوانان در محافظت آنان از درگیری در روابط جنسی قبل از ازدواج مؤثر است. این یافته با یافته‌های پژوهش Vasilenko و همکاران همخوانی و مشابهت داشت؛ در مطالعه یاد شده محققین دریافتند که مذهب انگیزه‌های وجودی نوجوانان را از بین نمی‌برد، بلکه در عوض هنجارهای مرتبط با رفتار جنسی را در وجود آنان نهادینه می‌سازد (۱۸). بر اساس نتایج سایر مطالعات، دینداری نوجوانان با شروع رابطه جنسی در یک سال آینده ارتباط منفی داشت؛ و با اثرات حفاظتی در مبادرت به رفتارهای جنسی دخولی و غیر دخولی همراه بود (۱۹،۲۰). Smith نیز در مطالعه خود نشان داد، دینداری و اعتقادات مذهبی درون خیز و ذاتی (باطنی)، اثر حفاظت کننده‌ای بر رفتارهای مخاطره آمیز جنسی در جوانان دارد (۲۱).

چنین به نظر می‌رسد که دینداری و پیروی جوانان از ارزش‌های مذهبی و خودکنترلی، موجبات ارضای خواسته‌های جنسی آنان را در چارچوب پذیرفته شده اجتماعی، بدون مداخله و هدایت مستقیم فردی دیگر فراهم می‌نماید و به‌صورت عاملی حفاظت کننده، مانع از درگیری آنان در روابط

آنان کمک نماید. شایان ذکر است با توجه به این که یافته‌های حاضر با رویکرد کیفی قابلیت تعمیم‌پذیری را ندارند، امید است که این یافته‌ها در کنار یافته‌های حاصل از دیگر مطالعه‌ها بتواند در شناسایی عوامل حفاظت‌کننده جوانان در درگیری با روابط جنسی قبل از ازدواج اثرگذار باشد. در این رابطه، انجام تحقیقاتی در مورد بررسی تأثیر مداخلات آموزشی در والدین بر خویش‌داری جنسی جوانان پیشنهاد می‌گردد.

تشکر و قدردانی

لازم به توضیح است که تأیید نامه انجام پژوهش از کمیته اخلاق معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (کد مصوب: ۳۹۰۴۳۶) اخذ گردید؛ و نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان که حمایت مالی این طرح تحقیقاتی را بر عهده داشته است و نیز کلیه مشارکت‌کنندگان در این مطالعه به ویژه جوانان شرکت‌کننده، کمال قدردانی خود را اعلام نمایند.

تضاد منافع

در انجام مطالعه حاضر نویسندگان هیچگونه تضاد منافی نداشتند.

جنسی قبل از ازدواج می‌گردد؛ بنابراین عملکرد صحیح والدین در راستای تربیت دینی فرزندان و نهادینه نمودن ارزش‌های مذهبی، کاهش درگیری جوانان در روابط جنسی قبل از ازدواج را به دنبال خواهد داشت.

در مطالعه حاضر، عوامل حفاظت‌کننده جوانان در درگیری با روابط جنسی قبل از ازدواج از دید مشارکت‌کنندگان واجد شرایط شرکت در پژوهش تبیین گردید؛ و اگر چه مطالعات کیفی ادعایی در زمینه تعمیم‌پذیری یافته‌ها ندارد، اما ممکن است از دید افرادی که مایل هستند تا نتایج این تحقیقات را به کار گیرند، اهمیت داشته و به‌عنوان یک محدودیت محسوب گردد. البته تلاش بر این بود تا با استفاده از روش‌های مختلفی نظیر نمونه‌گیری با حداکثر تنوع، راهنمایی و نظارت صاحب نظران و بازنگری خارجی بر دقت و قدرت انتقال یافته‌ها افزوده شود.

نتیجه‌گیری

در مجموع، مشارکت‌کنندگان نقش بر خورداری از شخصیت محکم و مطمئن و نیز پایبندی به اصول و اعتقادات مذهبی را در محافظت جوانان در درگیری با روابط جنسی قبل از ازدواج به شکل برجسته‌ای تبیین نمودند. بدین لحاظ، نتایج مطالعه حاضر می‌تواند مقدمه‌ای برای حرکت به سوی مداخلاتی جهت نهادینه کردن ارزش‌های دینی؛ و نیز پرورش شخصیتی سالم در جوانان باشد؛ و به ارتقای سلامت جنسی

References

1. United Nation Population Fund (UNFPA). Adolescent sexual and reproductive health. [cited 2017 JUN 15] Available from: <https://www.unfpa.org/resources/adolescent-sexual-and-reproductive-health>
2. World Health Organization. HIV and Adolescents: Guidance for HIV Testing and Counselling and Care for Adolescents Living with HIV. Switzerland: WHO Publications; 2013.
3. United Nation Population Fund (UNFPA). HIV and AIDS. [cited 2017 Jun 15] Available from: URL:<http://www.UNFPA.org/hiv-aids>.
4. Salawu AT, Reis SO, Fawole OI, Dairo MD. Sexual behaviour and use of electronic media among undergraduates in the University of Ibadan. Afr J Med Med Sci 2015; 44(4): 321-7.
5. Chi X, Yu L, Winter S. Prevalence and correlates of sexual behaviors among university students: A study in Hefei, China. BMC Public Health 2012; 12: 972.
6. Ramchandani K, Morrison P, Gold MA, Akers AY. Messages about abstinence, delaying sexual debut and sexual decision-making in conversations between mothers and young adolescents. J Pediatr Adolesc Gynecol 2018; 31(2): 107-5.

7. Lee YM, Dancy B, Florez E, Holm K. Factors related to sexual practices and successful sexually transmitted infection/HIV intervention programs for Latino adolescents. *Public Health Nurs* 2013; 30(5): 390-401.
8. Rojas P, Huang H, Li T, Ravelo GJ, Sanchez M, Dawson C, et al. Sociocultural determinants of risky sexual behaviors among adult Latinas: A longitudinal study of a community-based sample. *Int J Environ Res Public Health* 2016; 13(11): 1164.
9. National AIDS Committee Secretariat, Ministry of Health and Medical Education. Islamic Republic of Iran AIDS progress report. [cited 2016 Dec 29] Available from: https://www.unaids.org/sites/default/files/country/documents/IRN_narrative_report_2015.pdf.
10. Bashirian S, Heidarnia A, Allahverdipour H, Hajizade E. The relationship between self-control and intention to substance abuse in adolescents. *Avicenna Journal of Nursing and Midwifery Care* 2012; 20(1): 45-52. [In Persian].
11. Gharadaghi A, Mahmoodi J, Asl Fatahi B. Anticipating dangerous behaviors based on religious orientation and contrastive styles in high school girl-students in Marand. *Woman and Study of Family* 2012; 5(15): 149-66. [In Persian].
12. Mehrdad H. Quality and pathology of youth (12-17 years old) Leisurs in Lorestan province. *Journal Modern Thoughts Education* 2011; 7(1): 121-38. [In Persian].
13. Hsieh HF, Shannon SE. Three approaches to qualitative content analysis. *Qual Health Res* 2005; 15(9): 1277-88.
14. Rice CE, Turner AN, Mtwewe S, Norris AH. Self-esteem and risky behaviors among residents of a Tanzanian sugar plantation: A brief report. *Int J Sex Health* 2016; 28(3): 251-7.
15. Mckinney ES, James SR, Murray SS, Nelson K, Ashwill j. *Maternal-Child Nursing*. 4 th ed. Canada: Saunders; 2012.
16. Kerpelman JL, McElwain AD, Pittman JF, Adler-Baeder FM. Engagement in risky sexual behavior: Adolescents' perceptions of self and the parent-child relationship matter. *Youth & Society* 2013; 48(1): 101-25.
17. Enejoh V, Pharr J, Mavegam BO, Olutola A, Karick H, Ezeanolue EE. Impact of self esteem on risky sexual behaviors among Nigerian adolescents. *AIDS Care* 2016; 28(5): 672-6.
18. Vasilenko SA, Duntzee CI, Zheng Y, Lefkowitz Es. Testing two process models of religiosity and sexual behavior. *J Adolesc* 2013; 36(4): 667-73.
19. Hull SJ, Hennessy M, Bleakley A, Fishbein M, Jordan A. Identifying the causal pathways from religiosity to delayed adolescent sexual behavior. *J Sex Res* 2011; 48(6): 543-53.
20. Ogland CP, Xu X, Bartkowski JP, Ogland EG. The association of religion and virginity status among Brazilian adolescents. *J Adolesc Health* 2011; 48(6): 651-3.
21. Smith SJ. Risky sexual behavior among young adult Latinas: Are acculturation and religiosity protective? *J Sex Res* 2015; 52(1): 43-54.

Factors Protecting Youths in Engagement in Pre-marital Sexual Relationships: A Qualitative Study

Effat –al- Sadat Merghati-khoei¹ , Fariba Taleghani², Mahnaz Noroozi³ ,
Mahgol Tavakoli⁴, Ali Gholami⁵

Original Article

Abstract

Introduction: Youths are considered as a susceptible group in terms of engagement in pre-marital sexual relationships. Therefore, this study was conducted to explain factors protecting youths in engagement in pre-marital sexual relationships.

Method: This qualitative study was performed on 30 youths as well as 17 other participants (other than the youths) living in Isfahan in 2013. Data were collected through semi-structured interviews. Data were analyzed using qualitative conventional content analysis.

Results: After data analysis, two themes including "having a strong and secure personality" and "obeying the religious beliefs and principles" were obtained.

Conclusion: According to the results, having a healthy personality and obeying religious beliefs play an outstanding role in protecting youths in engagement in pre-marital sexual relationships? The results of this study can pave the way toward interventions for internalizing religious values as well as developing healthy personality in youth, which help their sexual health promotion.

Keywords: Protective factors, Sexual behaviour, Youths, Qualitative study, Iran

Citation: Merghati-khoei ES, Taleghani F, Noroozi M, Tavakoli M, Gholami A. **Factors Protecting Youths in Engagement in Pre-marital Sexual Relationships: A Qualitative Study.** J Qual Res Health Sci 2019; 8(3): 280-9. [In Persian]

Received date: 11.02.2017

Accept date: 17.09.2017

Published: 21.12.2019

1- Associate Professor, Iranian National Centre of Addiction Studies, Institution of Risk Behaviors Reduction, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

2- Professor, Department of Adult Health Nursing, Faculty of Nursing & Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

3- Assistant Professor, Department of Midwifery and Reproductive Health, School of Nursing & Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

4- Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran

5- Associate Professor, Department of Islamic Sciences, Faculty of Medical, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

Corresponding Author: Mahnaz Noroozi, Email: noroozi@nm.mui.ac.ir